

FRAN VOGLÁR:

Iz ruskih knjig.

Dobro za dobro.

Mravlja je hotela piti. Podala se je k reki. Hipoma jo je poplusknil val. Mravlja je bila v nevarnosti, da se potopi. V tej minuti je priletela nad vodo golobica. Nesla je vejico. Usmilila se je mravlje. Spustila je vejico. Mravlja je zlezla na vejico in se rešila. Ob reki je lovec lovil v mrežo ptice. Golobica je tudi šla pod mrežo kljuvat zrna. Lovec je že hotel vloviti v mrežo golobico. To je zapazila mravlja. Zlezla je k lovcu in ga jako ugriznila za nogo. Lovec je izmaknil nogo in raztrgal mrežo. Golobica je vprhnila in odletela.

Berač in pes.

Pes je stražil velik gosposki dvor. Zagledal je starčka s torbo in začel na njega lajati.

Siromak ga je prosil: „Usmili se me! Nisem že jedel dva dni; toliko, da ne umrjem od gladu!“

Pes je odgovoril beraču: „Ljudje bodo zaslišali moj glas in te bodo nasitili.“

Bogat trgovec in ubožen črevljar.

V kočici je živel ubožen črevljar. Nasproti njemu je prebival bogat trgovec. Črevljar je bil jako vesel človek. Od ranega jutra pa do poznega večera je ob svojem delu brez prenehanja pel pesemce. Trgovec je bil popolnoma srečen. Samo nezadovoljen je bil nad tem, ker zaradi popevanja soseda črevljarja ni mogel ponoči spati. Kaj naj stori? Nekoč je pozval trgovec črevljarja k sebi in mu podaril vrečo denarja. Črevljar je postal bogat. Še ta dan je prenehal popevati, in tudi spati ni mogel; mislil je vedno na denar in spati ni mogel. Končno se je domislil, vzel vrečo in šel k trgovcu. Dal mu je vrečo nazaj in rekel: „Vzemi nazaj svoje denarje! Dokler jih nisem imel, sem spal brez skrbi in nisem poznal brezpokojnih noči. Z denarjem sem izgubil spanje in mir. Rajši delam kakor prej in se zadovoljujem s svojo usodo.“

Lažnik.

Ivan je pasel čredo poleg gozda nedaleč od vasi. Hipoma se je izmislil, da ustraši kmete. „Volk, volk!“ je zakričal. Pritekli so kmetje s psi in gorjačimi. Videli so, da ni volkov. A Ivan je stal in se smejal.

Drugi dan je Ivan zopet tam pasel čredo. Hipoma sta se pokazala iz gozda dva volka. „Volk, volk!“ je zakričal Ivan. A sedaj mu nihče ni verjel in ne priskočil na pomoč, a volka sta mu požrla mnogo ovac.

Ivan je sedel in bridko jokal.

Lakomnost.

Otrok je ihteče plakal. „Kaj ti je?“ ga je vprašal potnik.

— Izgubil sem kopejko.¹

— Ne plakaj, tu imaš drugo.

Otrok je vzel denar in zájokal iznova.

— A zakaj se jokaš sedaj?

— Ko ne bi izgubil svojo kopejko, bi zdaj imel dve kopejki!

Zaklad.

Kmetič je hotel priučiti svoje sinove delavnosti. Ko je umiral, jih je pozval k sebi in jim rekel: „Otroci, kot svojim naslednikom vam zapuščam hišo in polje; prekopljite polje prav dobro, tam je zakopan zaklad; potrudite se in gotovo ga dobite.“ Starček je umrl.

Otroci so marljivo kopali polje, toda zaklada niso našli. Zato je polje dalo tako letino, kakršne še niso videli. Zdaj so se spomnili, o kakem zakladu je govoril oče!

Kmetič in zajec.

Ubožen kmetič je šel po polju. Zagledal je zajca, se razveselil in govoril: „Glej, kakšno srečo mi je dal Bog! Približam se temu zajcu, ga ubijem, prodam v mestu in za ta denar si kupim svinjo. Svinja mi bo dala dvanajst praseta; praseta bosta vzrasla in mi dala še po dvanajst praseta. Ta praseta bom izpatal, jih poklal, meso prodal in za izkupljen denar si bom sezidal hišo. To, to bo življenje!“ Pri tem je kmetič tako glasno vzkliknil, da se je zajec ustrašil in zbežal v gozd.

Koščica.

Mati je kupila sliv in jih je hotela dati otrokom po obedu. Ivan še nikdar ni jedel sliv in jih je vse obvohal. Ko nikogar ni bilo v sobi, se ni mogel zdržati. Vzel je eno slivo in jo snedel. Pred obedom je mati preštela slive in videla, da ene ni. Povedala je o tem očetu. Pri obedu je oče rekel: „Otroci, ni li nekdo snedel eno slivo?“ Vsi so rekli: „Ne.“ Ivan je zardel kakor rak in je tudi rekel: „Ne, jaz je nisem pojedel.“ Nato je rekel oče: „Naj jo je pojedel kdorkoli izmed vas, to ni bilo lepo; a to še ni taka nesreča. Nesreča je v tem, kdor je slive s koščicami in jih ne zna jesti ter pogoltno koščico, ta čez dan umrje. Jaz se tega bojim.“ Ivan je pobledel in rekel: „Ne, jaz sem vrgel koščico skozi okno.“ Vsi so se zasmejali, a Ivan je zaplakal.

Za delom.

„Danes ne grem v šolo; rajši se grem izprehajat,“ si je mislil deček in šel na polje.

Kmalu mu je bilo dolg čas samemu. Zagleda konjička in mu pravi: „Konjiček, konjiček, idi z mano, da se izprehodiva in poigrava.“

¹ Ruski denar: 1 kopejka = $\frac{1}{4}$ h; 1 K = $26\frac{1}{4}$ kopejki.

„Ne,“ odgovori konjiček, „jaz se nikdar ne izprehajam, nimam svobodnega časa za izprehajanje. Orati moram na polju, gospodarju pridobivati kruh. Izprehajaj se sam!“

Zagledal je deček čebelico. Dejal ji je: „Čebelica, izprehajaj se z menoj, bova se igrala.“

„Ne,“ odvrne mu čebelica, „meni ni do igre. Leto je kratko, treba je natrostri medu. Le sam se izprehajaj.“

Deček ogovori ptičico: „Ptičica, ptičica, poigraj se z menoj!“

„Ne,“ odgovori ptičica, „nimam časa za igranje. Naložiti moram mušic, poiskati črvičkov, da nahranim svoje mladiče.“ Deček se je zamislil in hitro odšel v šolo.

Oreh.

Valentin in Peter sta našla oreh in sta se sprla med seboj.

— Oreh je moj, je rekel Valentin, zato ker sem ga jaz prvi videl.

— Ne, oreh je moj, je kričal Peter, jaz sem ga prvi pobral.

Ta spor je poslušal odrasli deček. „Ne prepirajta se,“ je rekel, „jaz vaju pomirim.“

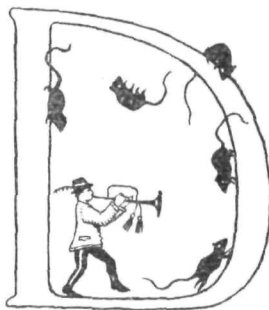
Postavil se je med Valentina in Petra, razdvojil oreh in dejal: „Ta polovica lupine je onega, ki je zagledal oreh, a ta pa onega, ki ga je pobral, jedrce je pa moje zato, da vaju pomirim.“ Ob teh besedah je zaužil jedrce in se oddalil.

Osel in konj.

Človek je imel osla in konja. Šla sta skupaj po cesti. Osel je rekel konju: „Jako težko nosim res svoj tovor; vzemi ga ti nekoliko.“ Za odgovor se mu je konj nasmejale. Osel je od težkega tovora izgubil moči, se zgrudil in poginil. Gospodar je potem preložil na konja ves tovor in osla. Konj je občutil vse oslove muke in vzdihnil: „Oh, gorje meni ubožcu! Nisem hotel oslu nekoliko olajšati trpljenja, sedaj moram nositi ves njegov tovor sam!“

IVO BLAŽIČ:

Lev in slavec.

ivji bik dela veliko škodo med živalmi. Te ga sklenejo ukrotiti. Pred vsemi se baha lev, mogočni kralj živali, da ga premaga in prisili k rednemu življenju. Spravi se takoj nadenj, ga res premaga in uklene. Ponoči pa, ko so vse živali spale, strese okove in začne klati vse od kraja. Tuljenje nastane po vsem gozdu. Prebudi se pa tedaj drobní slavec. Spomni se, da bi morda njegov čisti glasek ukrotil divjaka. Zapoje tedaj mično in prijetno pesem. Ko bik sliši nežne melodije, odneha od svojega početja in posluša. Takoj ga mine vsa krvoločnost.